

Х.І. ПРОКОПІВ,

студентка 2 курсу Інституту
архітектури, будівництва та туризму
Національного технічного університету
нафти і газу Науковий керівник:

С.А. ПОБІГУН,

кандидат економічних наук, доцент
кафедри маркетингу та контролінгу Івано-
Франківського національного технічного
університету нафти і газу, м. Івано-
Франківськ

АНАЛІЗ СТАНУ І ВИКОРИСТАННЯ ФОРТИФІКАЦІЙНИХ СПОРУД ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одним з пріоритетних напрямів розвитку туристичної індустрії в Україні неодмінно повинен бути замковий туризм, в основі якого лежить використання об'єктів фортифікаційного зодчества. Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану та визначення перспектив розвитку замкового туризму в Івано-Франківській області в контексті застосування світового досвіду.

Фортифікація (від лат. *fortificatio* - зміцнення) — галузь військово-інженерного мистецтва, що охоплює теорію і практику укріплення (фортифікаційне обладнання) місцевості, як при завчасної військово-інженерній підготовці театрів воєнних дій і території країни, так і в ході війни з метою підвищення боєздатності Збройних сил, збільшення їх бойової ефективності, захисту військ, органів управління, населення та об'єктів господарства від впливу засобів ураження противника [1].

Оборонна споруда — вид фортифікаційних споруд, що зводяться (влаштовуються) на місцевості з метою забезпечення військам умов для ведення оборони, зменшення їх втрат і ускладнення наступу супротивника[2].

Доктор історичних наук Орест Мацюк розробив таку класифікацію оборонних споруд України:

- давньоруські укріплені городи;
- міста-фортеці — укріплена фортифікаційна споруда з міцними капітальними спорудами, постійним гарнізоном, великим запасом провіанту та озброєння; призначена для протидії довготривалій облозі та перебування у круговій обороні;
- замки-укріплені будівлі феодалів, що використовується для захисту від ворога та зазвичай служить командним центром. Як правило, замок займає найвигідніше (з військової точки зору) положення на місцевості. Фортифікація оборонного будівництва замкнутого типу. Його обов'язковими елементами є дитинець, башти, мури, вали і заповнені водою глибокі рови[3];
- оборонні монастирі;

- церкви, костели, синагоги;
- військові укріплення;
- сторожові вежі;
- оборонні дзвіниці;
- оборонні палаци.

Нами пропонується вдосконалена класифікація оборонних споруд, яка базується на напрямі використання в туризмі.

Клас А: Замки і фортеці придатні для використання під історико-архітектурні заповідники і музеї.

Клас Б: Замки і фортеці придатні для використання під заклади відпочинку (тематичні готелі, лицарські ресторани, анімаційні театри скансени).

Клас В: Замки фортеці, палаци, монастирі придатні для часткового використання (відведення окремого приміщення під міні готелі).

Клас Г: Замки, фортеці, палаци, впорядкування яких сприяє їх фізичному збереженню й охороні історичного ландшафту.

На основі цієї класифікації нами проаналізовано стан фортифікаційних споруд Прикарпаття і визначина приналежність до певного класу. Виявилось, що більшість оборонних споруд можуть використовуватися, на жаль, тільки для збереження історичного ландшафту.

Загальна кількість проаналізованих оборонних споруд в Івано-Франківській області становить понад 150 [4]. Враховуючи етнографічні особливості території області на рисунках подано стан фортифікаційних споруд Покуття, Бойківщини, Опілля, Гуцульщини (рис.1,2).

Можна виділити два основні напрями розвитку замкового туризму в Прикарпатті:

1. Передача об'єктів замково-фортифікаційної спадщини туристичному бізнесу і перетворення їх після реконструкції у готелі, відпочинкові комплекси, розважальні заклади ресторанного сектору туризму у старовинному середньовічному стилі тощо.

2. Розробка конкурентоспроможного туристичного продукту на внутрішньому ринку, в основі якого лежать пізнавальні тури до об'єктів історико-культурної спадщини з використанням цікавих екскурсійних програм та стимулювання попиту на такі тури.

Результати проведеного аналізу фортифікаційно-замкової спадщини Прикарпаття, дають змогу впевнено зробити висновок про забезпеченість території замковим потенціалом, але в переважній більшості оборонні споруди повністю зруйновані, дуже мало залишилось тих, що можуть бути придатні для використання в туризмі. Також спостерігається байдужість суспільства до нагальної потреби відродження замків, як мовчазних свідків багатогранної української історії.

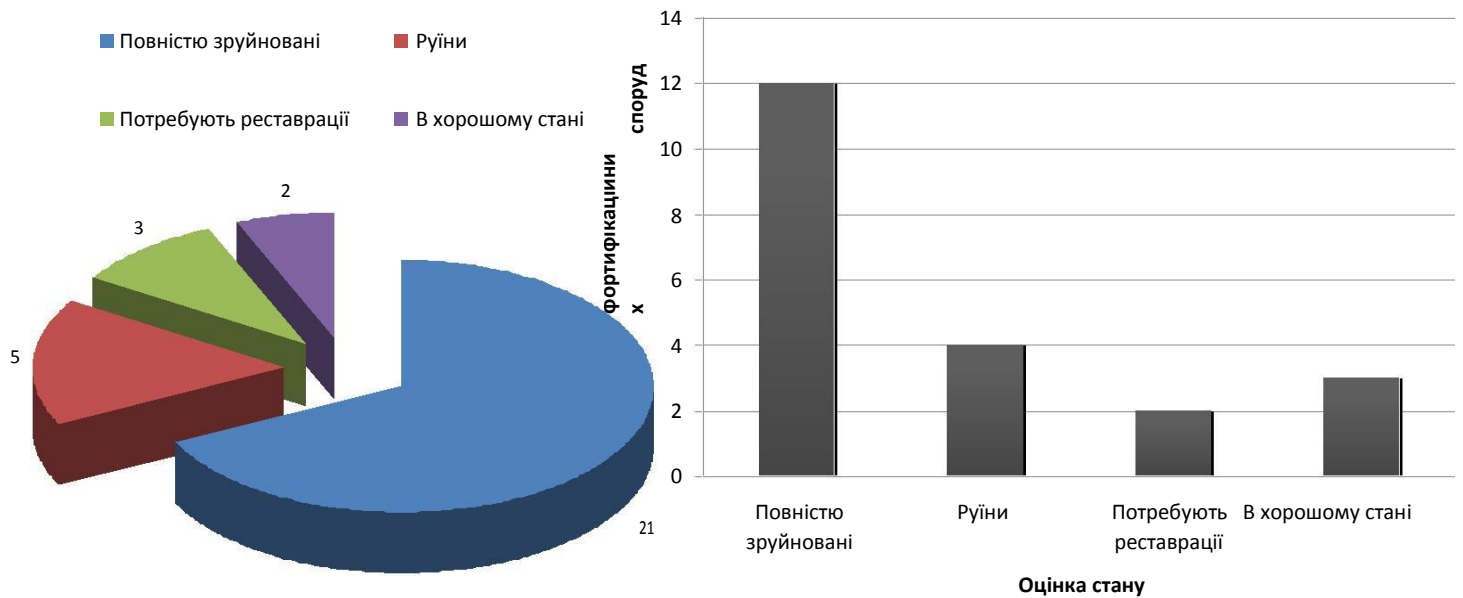

Рисунок 1 - Стан фортифікаційних споруд Покуття та Бойківщини

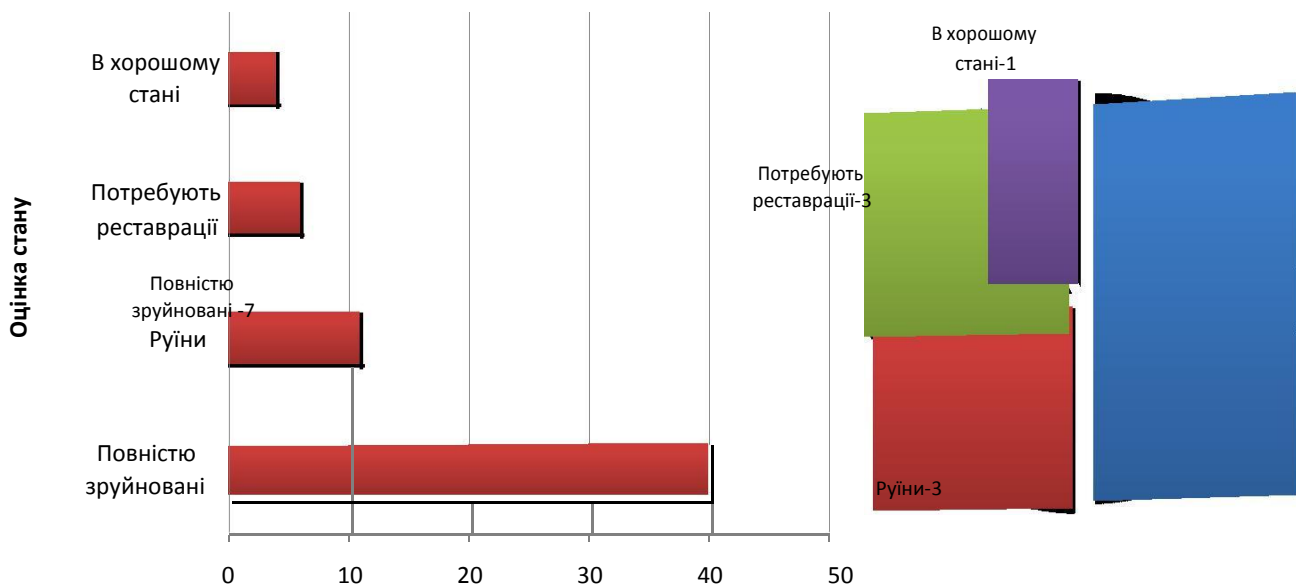

Рисунок 2 - Стан фортифікаційних споруд Опілля та Гуцульщини

Список використаних джерел:

1. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., виправл. / Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. — К., 2008. — 575 с.
2. Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андреева Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. В'їзний туризм. Навчальний посібник: Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. — 304 с.
3. Історичне Прикарпаття [Електронний ресурс]. — Режим доступу: history.iv-fr.net - Назва з екрана.
4. Офіційний сайт Україна Інкогніта [Електронний ресурс]. — Режим доступу ukrainaincognita.com - Назва з екрана.